ראשונה לא משתבש מאי ראשונה ראשונה לנפילה ומאן דתני שניה לא משתבש מאי שניה שניה לנשואין מי לא עסקינן דיבם ואח"כ כנס אלא מאי שניה שניה בנשואין אשת אחיו שלא היה בעולמו היכא כתיבא אמר רב יהודה אמר רב אמר קרא [1]כי ישבו אחים יחדו שהיתה להם ישיבה אחת בעולם פרט לאשת אחיו שלא היה בעולמו יחדו מיוחדים בנחלה [א]פרט לאחיו מן האם רבה אמר אחין מן האב יליף [ב]אחוה אחוה מבני יעקב מה להלן מן האב ולא מן האם אף כאן מן האב ולא מן האם ולילף אחוה אחוה מעריות דנין אחים מאחים ואין דנין אחים מאחיך מאי נפקא מינה הא [ג]תנא דבי רבי ישמעאל [2]ושב הכהן [3]ובא הכהן זו היא שיבה זו היא ביאה [ד]ה"מ היכא דליכא מידי דדמי ליה אבל היכא דאיכא מידי דדמי ליה מדדמי ליה ילפינן ולילף אחוה אחוה מלוט דכתיב [4]כי אנשים אחים אנחנו מסתברא מבני יעקב הוה ליה למילף משום דמפני מדהוה ליה למכתב שנים עשר עבדיך בני אבינו וכתיב [5]אחים ש"מ לאפנויי ואיצטריך למכתב אחים ואיצטריך למכתב יחדו דאי כתב רחמנא אחים ה"א לילף אחוה אחוה מלוט וכי תימא לא מפני לאיי אפנויי מפני מדהוה ליה למכתב רעים וכתיב אחים שמע מינה לאפנויי כתב רחמנא יחדו המיוחדים בנחלה ואי כתב רחמנא יחדו הוה אמינא דמייחדי באבא ובאמא צריכא והא מהיכא תיתי [ה]יבום בנחלה תלא רחמנא ונחלה מן האב ולא מן האם היא איצטריך סד"א הואיל וחידוש הוא דקמשתרי ערוה גביה אימא עד דמייחדי באבא ובאמא צריכא אמר רב הונא אמר רב שומרת יבם שמתה מותר באמה אלמא קסבר [ו]אין זיקה ולימא הלכה כדברי האומר אין זיקה אי הוה אמר הכי ה"א הנ"מ בתרי אבל בחד יש זיקה ולימא הלכה כדברי האומר אין זיקה אפי' בחד אי אמר הכי הוה אמינא אפילו מחיים קמשמע לן לאחר מיתה אין מחיים לא משום [ז]דאסור לבטל מצות יבמין תנן [ח]יבמתו שמתה מותר באחותה אין באמה לא הוא הדין דאפילו באמה ואיידי דתנא רישא אשתו שמתה מותר באחותה אין אבל באמה לא דהויא לה איסורא דאורייתא תנא נמי סיפא מותר באחותה ורב יהודה אמר [ט]שומרת יבם שמתה אסור באמה אלמא קסבר [י]יש זיקה ולימא הלכה כדברי האומר יש זיקה אי הוה אמר הכי הוה אמינא הנ"מ בחד אבל בתרי אין זיקה והא כי פליגי בתרי פליגי אלא אי אמר הכי הוה

ראשונה לנפילה. שנפלה ראשונה לייבום קודמת לזו בפעם ראשונה: **שניה לנישואין.** לנישואין של שני שהוא היה נשוי כבר האחרת כשנפלה זאת לפניו: ופרכינן **מי לא עסקינן.** כלומר מי לא מיתוקמא נמי מתני' בייבם אשת אחיו תחילה ואח"כ כנס את האחרת דלא הויא הך יבמה שניה לנישואין: **אלא שניה בנישואין.** שניסת שני פעמים אחת לבעל ואחת ליבם: **היכא כתיבא.** לאיסורא: **המיוחדים בנחלה.** הראויין לירש זה את זה: **אחוה אחוה.** כי ישבו אחים שנים עשר אחים בני אבינו (בראשית מב): **מעריות.** ערות אשת אחיך[ט] וקי"ל לקמן בפרק הבא על יבמתו (דף נה.) דאפילו אחיך מן האם ולא מן האב: **זו היא שיבה כו'.** דאע"ג דלא דמו קראי להדדי כיון דתרוייהו בביאת כהן משתעי דיינין בהו ג"ש מה להלן חולץ וקוצה וטח כו': **מלוט כי אנשים אחים אנחנו.** ותמייבס אשת אחי אביו שהרי בן אחיו היה(א): **המיוחדים בנחלה.** שחולקין נחלה אחת לאפוקי לוט שאין חולקין נחלה אחת: **והא מהיכא תיתי.** דלימא עד דמייחדי באבא ובאמא והא ייבום בנחלה תליא דכתיב (דברים כה) יקום על שם אחיו המת ואוקמינן לקמן (דף כד.) על שם אחיו לנחלה שיירש המייבם כל נכסי המת ואין אחין חולקין עמו: **אין זיקה.** זיקת יבמתו שמתה לא אלימא למיהוי כארוסה להאסר (ב) אמו עליו משום חמותו: **ולימא הלכה כדברי האומר אין זיקה.** דתנן בפ' החולץ (לקמן מא.) שומרת יבם שקדש אחיו את אחותה של יבמה ותלה הייבום באחיו משום רבי יהודה בן בתירא אמרו אומרים לזה שקדש אחות יבמתו המתן מלכנוס לפי שאחות זקוקתו היא הואיל ולאחר שנזקקה אחותה לו קדש את זו צריך להמתין עד שתתייבם היבמה לאחיו דפקעה זיקה ואמר שמואל הלכה כרבי יהודה ומדקאמר הלכה מכלל דפליגי עליה ואמרי אין זיקה לאחין חשיבא לאסור עליהן קרובותיה: **ה"מ.** דלא חשיבא זיקה להיות אסורות קרובות בתרי אחין כשנפלה לפני שני יבמין כגון ההיא פלוגתא דר"י ורבנן דכיון דלא ידיע קמי מאן מינייהו רמיא לא חשיבא למיסר קרובות: **אבל בחד.** שאין שם אלא יבם אחד דודאי עליה רמיא אימא דמיא ככנוסה ויאסר באמה: **ולימא הלכה כדברי האומר אין זיקה אפילו בחד.** ר"ע קא"ל בפ' ד' אחין (לקמן כט:) שומרת יבם אין יבמה מיפר נדריה לא לאחד ולא לשנים כלומר בין שנפלה לפני יבם אחד בין שנפלה לפני שנים דלא קרינן ביה אישה(י): **ה"א אפי' מחיים.** (ג) יבמה מותר באמה קודם חליצה ותצא היבמה לשוק משום בת אשתו: **דאסור לבטל כו'.** ואי נסיב אמה מחיים מבטל למצוה לגמרי מיבום ומחליצה: **יבמתו שמתה מותר באחותה.** דאפי' אשתו מתה מוהר באחותה אבל אמה דלגבי אשתו אסורה אף לאחר מיתת אשתו ביבמתו נמי אסורה: **איסורא דאורייתא.** חמות' אסר רחמנא ולא פליג בין מחיים בין לאחר מיתה כדפליג באחות אשה כדכתיב עליה בחייה(ב): **יש זיקה.** זיקת ייבום הויא ככנוסה ואוסרת אמה על היבם משום חמותו: **והא כי פליגי.** ר"י ורבנן בתרי (ו)[הוא] דפליגי כדקתני (לקמן דף מא.) המתן עד שיעשה אחיך מעשה:

באחותה

אשת אחיו שלא היה בעולמו היכא כתיבא. וא"ת תיפוק ליה מדכתיב (משלי ג) דרכיה דרכי נועם ומהאי טעמא עבדינן מתים כחיים לענין יבום בפ' יש מותרות (לקמן פו:) אע"ג דאיצטריך למילי אחריני כדאמר בפרקין(ט) גבי מצוה בגדול לייבם א"כ אשת אחיו שלא היה בעולם דכתב רחמנא ל"ל ובפרק ב"ש (לקמן קיח:) נמי דייקינן מיני' דקטן זוקק ליבום מ"מ משמע דעיקריה לגופיה איצטריך וי"ל דאיצטריך להיכא דמתה של יבמה מעוברת דהוי שפיר דרכי נועם ותמתין שמא תלד זכר ותהא זקוקה לו: **אחוה** אחוה מבני יעקב. לענין אשת אחיו שלא היה בעולמו אין סברא למילף מבני יעקב דלא מיקרי אחים אא"כ הם בעולם אחד כבני יעקב דפשיטא דמיקרי אחין ואי לאו דמיעט קרא בהדיא לא הוה שייך למילף מבני יעקב לענין הך מילתא: **ולימא** הלכה כדברי האומר אין זיקה. פי' בקונט' דרבנן דרבי יהודה בן בתירא דמייתי לקמן דמדפסיק שמואל כר' יהוד' בן בתירא דאמר יש זיקה מכלל דפליגי רבנן וקש' דדלמא בעלמא סברי רבנן דיש זיקה והתם שרו ולא מצרכי להמתין שיעשה אחיו מעשה משום דקידושין מפקעי זיקה דהא חשיב בסוף הערל (לקמן דף פג.) ובפ"ב דמגילה (דף יט:) ההיא דרבי יהודה בן בתירא יחידאה דדייקינן דשמואל חייש ליחידאה מדפסיק כר' יהודה ואמאי חשיב ליה יחידאה והא כמה תנאים סברי דיש זיקה ורב אשי דייק מהתם מתניתין דפ' ד' אחין (לקמן ל. ושם) זאת אומרת יש זיקה ואפי' בתרי אחין אלא ודאי בההוא דר"י מודו כולהו דע"י קדושין פקעה זיקה ובסוף שמעתין (דף יח:) דמצריך תרי מילי דשמואל היה יכול לומר אי אשמועינן יש זיקה ה"א בההיא דר"י דקידושין מפקעי זיקה אלא טעמא אחרינא אשכח ואין לפרש דכדברי האומר אין זיקה היינו ר"מ דא"כ מאי קאמר ה"א ה"מ בתרי הא ר"מ בחד נמי קאמר דאין זיקה וליכא למימר נמי דהיינו ר' יהושע דאמר יפר לאחד ולא לשנים דהא בפ' ד' אחין מוקי פלוגתייהו בעבד בה מאמר ופליגי אי מאמר קונה אי לאו וי"ל דאין צ"ל לחלק משום קידושין ורב יוסף דקרי ליה יחידאה קסבר דכולהו תנאי סברי אין זיקה ולית ליה דרב אשי דדייק ממתני' דפ' ד' אחין דיש זיקה דה"נ פליגי עליה התם וכן משמע בהחולץ (לקמן מ.) דקרי רב יוסף משנה שאינה צריכה להא דתנן יבמתו שמתה מותר באחותה ואע"ג דבעי למידק מינה בשמעתין דיש זיקה אלא דרב יוסף לא בעי למימר דאתא לאשמועינן דיש זיקה משום דסבר דאין זיקה לכולי עלמא: **אבל** מחיים לא דאסור לבטל מצות יבמין. ואפילו ר"ג דאמר אם מיאנה מיאנה מודה הכא דשאני התם (*)שכבר נשואה לו וא"ת ומנלן דסבר אין זיקה דלמא לעולם יש זיקה ולאחר מיתה שרי משום דפקעה זיקה כדאמר בסמוך וי"ל דאע"פ שהש"ס עושה בסמוך צריכות' האמת הוא דאי יש זיקה אחר מיתה נמי אסור דזיקה בכדי לא פקעה:

והאי

עין משפט
נר מצוה

ב א מיי' פ"א מהל' יבום הלכה א סמג עשין כח טוש"ע אה"ע סימן קנז סעיף א:

ג ב מיי' פ"ב מהלכות יבום הלכה יג סמג עשין שם ולאוין קי טוש"ע שם סימן קנט סעיף ה:

תוספות ישנים

ואי כתב רחמנא יחדו. ל"ע אמאי איצטריך למכתב אחים דלוט ויחדו לפסוק מתרוייהו דמשום דכתוב חד איצטריך אידך. וי"ל דמסברא יתירה דמייחד באבא ובאמא משום חומר דאשת אח דמישתריא גביה. ולא"כ איצטריך אחים לומר דלא בעי' אחוה מיוחדת גמורה דהא אף אחין דלוט אע"ג דלא מייחדי וכיון דאיצטריך אחים דלוט איצטריך נמי יחדו כדמפרש תלמודא: באחותה אין באמה לא. וא"ת מאי קא פריך דלמא היא הלכה במלתא לאמר יש זיקה ה"מ בחד אבל בתרי אין זיקה כמה תנאי דקא סברי שפיר זיקה וי"ל דפריך שפיר דהלכתא כדברי האומר יש זיקה וכו' דמשמע מתניתין דקאמר יש זיקה ואפילו בתרי: ולימא הלכה כדברי האומר אין זיקה. מכלל דפליגי רבנן עליה ופסק שמואל כרבי יהודה בן בתירא דהוא יחידאה והא כי פליגי בתרי אחין דאיכא למימר דפליגי אפי' בתרי לכ"ע לשמואל דאמר ליה דברי תנא יחיד לפרש דבריו:

תוס' חד מקמאי

אסיקנא דאחין מן האב מיבמין אע"פ שאין אחים מן האם. מן האם ולא מן האב אין מיבמין.

מוסף רש"י

זו היא שיבה זו היא ביאה. לדון גזרה שוה זו מזו (יומא ב: מכות יג:) כלומר ילפינן גזרה שוה משיבה לביאה כמו דהוו תרוייהו שיבה או תרוייהו ביאה (נדה כב: וראה רש"י עירובין נא. בארוכה).

מסורת הש"ס

א) ב"ב קי: [לקמן כב.], ב) עירובין נא. יומא ב: נזיר ה. מכות יג: הוריות ח: חולין פה. מנחות ל. מה: בכורות לג. נדה כב:, ג) [ע' תוס' יומא ב: ד"ה הנ"מ ותוס' מנחות ל. ד"ה אתי ג"ש מה שהנחנו בקושיא], ד) [לקמן כ: כד. יע' לקמן מ.], ה) [לקמן כו: ג. נא. נג.], ו) [לקמן יח. וש"נ], ז) לקמן מט., ח) [לקמן ג. נא.], ט) ויקרא יח, י) [עמ"ש תוס' לקמן כט: סד"ה בבנין], כ) [ויקרא יח], ל) [רש"ל], מ) [לקמן כ.].

תורה אור השלם

1. כי ישבו אחים יחדו ומת אחד מהם ובן אין לו לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה ויבמה: דברים כה ה
2. ושב הכהן ביום השביעי וראה והנה פשה הנגע בקירת הבית: ויקרא יד לט
3. ובא הכהן וראה והנה פשה הנגע בבית צרעת ממארת הוא בבית טמא הוא: ויקרא יד מד
4. ויאמר אברם אל לוט אל נא תהי מריבה ביני ובינך ובין רעי ובין רעיך כי אנשים אחים אנחנו: בראשית יג ח
5. ויאמרו שנים עשר עבדיך אחים אנחנו בני איש אחד בארץ כנען והנה הקטן את אבינו היום והאחד איננו: בראשית מב יג

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אבל מחיים וכו'. שכבר נשואה לו. עיין לקמן דף קט ע"ב תד"ה לא כר"ג:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מלוט וכו' היה הס"ד ואח"כ מ"ה כתב רחמנא יחדו המיוחדין בנחלה וכו' לאפוקי אחוה דלוט שאין: (ב) ד"ה אין זיקה וכו' להאסר אמה עליו: (ג) ד"ה ה"א אפילו מחיים מחיי היבמה מותר באמה: